

Říjen, nebo listopad? Více jak 100 let od VŘSR

Potíže máme už v samotné terminologii. Události z Petrohradu z listopadu 1917 jsou dodnes nejnámější pod názvem Velká říjnová socialistická revoluce. Ideologicky zbarvený termín VŘSR můžeme nahradit označením bolševický puč, ruská revoluce, říjnová revoluce... Od jedné z nejdůležitějších – a nejtragičtějších – událostí moderních dějin uplynulo rovných sto let.

Na ten rozhovor jsem šel s předstihem. Když jsem zazvonil na dveře panelákového bytu a nikdo mi neotevřel, neznepokojoval jsem se. Můj respondent, starý muž, neměl mobil, a mně nedělalo potíže chvíli počkat. Zavola jsem na zkoušku na pevnou linku, slyšel jsem, jak za dveřmi telefon marně vyzvání, ale nikdo ho nezvedá. Cvičně jsem ještě jednou zazvonil na zvonek u dveří a sedl si na schody.

Za deset minut tu můj respondent byl, vracel se z nákupu. Přivítali jsme se, on odemkl, vešli jsme – a já na chodbě strnul. Čekala nás tam totiž jeho manželka. Podomácku oděná žena, vitální, pohyblivá, bystrá. A hodně plachá.

Celou dobu, po kterou jsem s jejím manželem vedl novinářský rozhovor, mi vrtalo hlavou, proč mi jeho paní neotevřela. Vždyť věděla, že mám přijít, a kdyby si nebyla jistá, mohla se podívat kukátkem nebo pootevřít dveře na bezpečnostní řetízek. A proč nezvedla telefon? To už jsem nechápal vůbec. Když jsem vypnul diktafon, svého respondenta jsem se na to zeptal.

„*Moje žena se pořád bojí, že ji unese KGB,*“ prohlásil se smutkem v hlase. Zamrazilo mě. Věděl jsem, že jeho manželka je Ruska a že její rodina prošla ve třicátých letech peklem stalinských čistek: otec byl popraven, oni vyhnáni z bytu, roky prožívali ve strachu a bídě. Nyní ale už desetiletí žila u nás. Česko bylo v EU a NATO, odtud přece není možné člověka, občana ČR, unést někam na Sibiř! Bylo to nelogické, paní I. se toho ale reálně bála. Ten strach byl tak silný, že nezvedala ani telefon.

U kávy, kterou nám pak připravila, jsem se jí s účastí zeptal: „*To muselo být hrozné, když vám popravili tatínka. Intelektuálové byli propagandou vykreslováni jako nepřátelé lidu. Neměla jste kvůli tomu ve třicátých letech jako žačka potíže ve škole? Nešikanovali vás spolužáci?*“ Odpověď mě naprosto uzemnila: „*Kdepak, všichni jsme drželi spolu. Alespoň jednoho z rodičů měla tehdy popraveného skoro polovina spolužáků z naší třídy.*“ Polkl jsem naprázdno. „*A mnoho dalších rodičů bylo v gulazích,*“ dodala plaše stará žena. A já jsem pochopil, proč nezvedá ani ten telefon...

Od bolševické revoluce v Rusku uplyne v těchto dnech více než století. Když se odehrál výše popsany příběh, byla to minulost asi devadesátiletá. Na ten strach, který jsem z ruské katoličky, ženy, která se i v demokratické České republice obávala únosu ruskými špiony, cítil, ale nikdy nezapomenu.

Dnes – a ani před deseti lety – už nehrozilo, že nám u dveří zazvoní agenti komunistické tajné služby. Tuhle minulost si však stále neseme v sobě. Výstřel z Aurory pořád zní v našich uších.

Katolický týdeník, Aleš Palán